

Impact of Special Economic Administration on the Quality of Life of the Population in Savannakhet Province, Lao PDR

Vannila Onpadith

Master Degree student of Public Administration in Police and Community Management,
College of Local Administration, Khon Kaen University

Received: September 27, 2016, **Accepted:** March 20, 2017

Abstract

This research had the following objectives: (1) to study the impact of a model of special economic management on the quality of life of the population in Savannakhet Province of Lao PDR; (2) to study the problems and obstacles in application of the model; and (3) to propose recommendations for application of the model to improve quality of life. This was a qualitative research study which employed in-depth interviews, focus group discussion, and participant observation. Data were collected from 52 key informants who lived in the city of Kaysone Phomvihane.

This study found that that some residents were impacted by land expropriation because the special economic site partially encompassed their rice paddies and orchards. The government provided appropriate compensation to the land owners. This model program also stimulated economic growth in the local communities and helped changed residents' way of life and relationships with family members. A key obstacle was that the model program lacked skilled labor because most of the works were rice farmers who did not have higher education. Another problem was the hiring of labor from other locations, both local nationals and non-nationals, for short and long-term stays, made civil registration more burdensome. The government should reconsider its policy of land expropriation. There should be occupational development trainings, welfare programs, and rights protection mechanisms to ensure quality of life and fairness for the labor class.

Keywords: Special Economic Zone, Savannakhet, Lao PDR

ผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารแบบเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชนแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว

นางสาวอะนิลา อ่อนประดิษฐ์

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ได้รับบทความ: 27 กันยายน 2559, ตอบรับการตีพิมพ์: 20 มีนาคม 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษไปใช้ การศึกษาใช้ระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในเมืองไกสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการคัดเลือกแบบเจาะจงมีจำนวน 52 คน

การศึกษาพบว่า ประชาชนได้รับผลกระทบจากการเวนคืนที่ดิน ซึ่งเนื้อที่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษบางส่วนจะเป็นพื้นที่นาและสวนของประชาชนที่รัฐบาลต้องจ่ายเงินชดเชยให้เหมาะสม นอกจากนี้การเติบโตของเขตเศรษฐกิจพิเศษยังทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีการขยายตัวสูงขึ้น และยังทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนหรือความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ในด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า กระทบกร/แรงงานส่วนใหญ่ขาดทักษะการทำงานเนื่องจากเปลี่ยนอาชีพมาจากชาวนาที่ไม่มีวุฒิการศึกษาสูง นอกจากนั้นยังพบว่าเนื่องจากมีแรงงานจากที่อื่นเข้ามาทำงานและนักธุรกิจทั้งภายในและต่างประเทศเข้ามาพักอาศัยทั้งระยะสั้นและยาวนาน ทำให้การจัดทำทะเบียนราษฎร์ประสบความยุ่งยากลำบาก ในด้านข้อเสนอแนะของประชาชน พบว่าภาครัฐควรเวนคืนที่ดินในอัตราที่สูงขึ้น และควรมีจัดการฝึกอบรมทักษะด้านวิชาชีพและดูแลด้านสวัสดิการ เพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ และยกระดับความเป็นอยู่ของกรรมกร/แรงงานให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: เขตเศรษฐกิจพิเศษ สะหวันนะเขต สปป.ลาว

บทนำ

การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้แต่ละประเทศ ต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น ประเทศเหล่านั้นจำเป็นต้องนำเอาแนวคิดการพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการกระตุ้นเศรษฐกิจมาปรับใช้ อันจะทำให้การพัฒนากระบวนการให้บริการกระจายไปตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งการพัฒนาที่ว่่านี คือ การสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อให้เป็นสิ่งที่ดึงดูดและส่งเสริมการลงทุนที่ดี โดยเฉพาะในบรรดาประเทศที่ยากจน งบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมีจำกัด การขออนุมัติการลงทุนต้องผ่านหลายขั้นตอนและใช้เวลานาน แต่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษยังขึ้นกับเงื่อนไข และสภาพแวดล้อมหลายอย่าง ดังนั้น การกำหนดที่ตั้งและเป้าหมายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละเขตจึงมีความสำคัญ โดยทั่วไปประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษส่วนใหญ่จะเป็นประเทศที่มีที่ตั้งติดกับทะเล เพราะมีความสะดวกต่อการนำเข้าและส่งออกสินค้า ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถแข่งขันได้ทางด้านราคา สำหรับประเทศที่ห่างไกลทะเลแต่มีเงื่อนไขที่เหมาะสม มีนโยบายส่งเสริมที่ดี อาทิ ภาษีอากร การตลาด การโฆษณา มีเสถียรภาพทางการเมือง มีบุคลากรที่มีความสามารถ มีกลไกการบริหารที่กะทัดรัด ไม่ผ่านหลายขั้นตอน สามารถตัดสินใจได้เร็ว โดยยึดหลักการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษแบบธุรกิจแต่ภายใต้แนวทางนโยบายและการควบคุมของรัฐบาล เพื่อป้องกันการผูกขาดหรือนำใช้อำนาจรัฐไปในทางที่ไม่เหมาะสม สรุปก็คือ ถ้ามีแนวทางการส่งเสริมที่สอดคล้อง มีการบริหารคุ้มครองที่เหมาะสม การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่เขตอื่นๆ ก็สามารถประสบผลสำเร็จและทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศขยายตัวเร็วขึ้น

ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region : GMS) คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนามและจีน ได้มีกรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) เป็นผู้ให้การสนับสนุนโครงการหลัก คือ การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมความยาว 1,450 กิโลเมตร เชื่อมโยงพม่า (เมืองมะละล่าย) กับเวียดนาม (นครดานัง) โดยตัดผ่านไทยจากจังหวัดตากไปยังมุกดาหารและตัดผ่านลาวที่แขวงสะหวันนะเขต เป็นโครงการย่อยภายใต้แนวเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) ก็คือ การปรับปรุงเส้นทางหมายเลข 9 ในแขวงสะหวันนะเขตของลาว การปรับปรุงท่าเรือดานังในเวียดนาม และการสร้างสะพานมิตรภาพ 2 ระหว่างมุกดาหาร-สะหวันนะเขต ซึ่งเส้นทางแนวตะวันออก-ตะวันตก เป็นเส้นทางทางบกที่สั้นที่สุดที่จะเชื่อมทะเลอันดามันกับทะเลจีนใต้เข้าด้วยกัน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มีนโยบายปฏิรูประบบเศรษฐกิจใหม่และเปิดประตูสู่โลกเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีหรือระบบการค้าเสรี ซึ่งการใช้นโยบายดังกล่าว เป็นการส่งเสริมการลงทุนและการสนับสนุนทุนจากต่างชาติก่อให้เกิดการลงทุนของหลายภาคส่วน เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนระบบโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่หนึ่งในนโยบายใหม่ของรัฐบาล ก็คือ แนวความคิดในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของ สปป.ลาว ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างมากสำหรับรัฐบาลลาว เนื่องจากว่า สปป.ลาว เป็นประเทศที่ไม่มีชายแดนติดกับทะเล (land lock) ดังนั้น การจะดึงดูดและส่งเสริมการลงทุนจากภายใน และต่างประเทศ จึงยากที่จะเกิดการลงทุนอย่างมหาศาล รัฐบาลจึงได้ตัดสินใจสร้างเขตเศรษฐกิจสะหวัน-เซโน เป็นเขตทดลองโดยที่รัฐเข้าไปลงทุนในการพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐาน และกำหนดพื้นที่เฉพาะให้เป็นจุดศูนย์กลางการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม เพื่อดึงดูดนักลงทุนจากภายในและต่างประเทศ โดยนำเอานโยบายผ่อนปรนภาษีและลดหย่อนภาษีอากรมาใช้ในการส่งเสริมการบริการ การผลิต ยกกระดับฝีมือแรงงานและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัย สิ่งสำคัญสามารถเชื่อมโยงเข้ากับเศรษฐกิจภูมิภาคและสากล เป็นไปตามรูปแบบการปฏิรูปตามกลไกเศรษฐกิจแบบตลาดที่มีการควบคุมโดยรัฐตามแนวทางของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว เพื่อพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากความด้อยพัฒนาในปี พ.ศ. 2563

แขวงสะหวันนะเขตเป็นแขวงที่มีพื้นที่และจำนวนประชากรมากที่สุดใน สปป.ลาว โดยตั้งอยู่ในแนวเส้นทางเศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor) ที่เชื่อมระหว่างดานัง – สะหวันนะเขต – มุกดาหาร – แม่สอด – ย่างกุ้ง และต่อไปยังประเทศอินเดีย โดยมีทางหลวงหมายเลข 9 เชื่อมต่อเวียดนามกลาง มีสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างประเทศ แห่งที่ 2 เชื่อมต่อกับแขวงมุกดาหารของประเทศไทย แขวงสะหวันนะเขตตั้งอยู่ในเขตภาคกลางของ สปป.ลาว ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ 480 กิโลเมตร มีพื้นที่ 13.6 ล้านไร่ เป็นที่ราบ เนินเขาและภูเขา แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 เมือง ได้แก่ โกสอน พมวิหาร อุทุมพร อาตสะพังทอง ฟิน เซโปน วีรบุรี สองคอน นอง จำปอน ท่าปางทอง ชนบูลี อาตสะพอน ไชยภูทอง และพลาญไซ

เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจแห่งแรกของประเทศลาว และเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ โดยเฉพาะแขวงสะหวันนะเขต นับตั้งแต่เขตเศรษฐกิจพิเศษได้จัดตั้งขึ้นทำให้สามารถสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นแขวงสะหวันนะเขตจำนวนหลายพันกว่าตำแหน่งงาน เป็นเงื่อนไขสำคัญแก่การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม

จากเหตุผลข้างต้นผู้ศึกษาจึงได้มีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชีวิตความเป็นอยู่ และการปรับตัวของประชาชนต่อการนำรูปแบบการบริหารแบบเศรษฐกิจพิเศษ โดยการศึกษาครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ตลอดจนถึงผู้ประกอบการทั่วไป ที่จะนำผลการศึกษารวมทั้งแนวทางและข้อเสนอแนะต่างๆ ดังกล่าวไปประยุกต์ ปรับใช้ในการปรับตัวหรือปรับบทบาท เพื่อรองรับการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงของแขวงสะหวันนะเขตอันเนื่องมาจากผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารแบบเศรษฐกิจพิเศษของรัฐบาลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อประชาชนแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ต่อการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษ

แนวคิดทฤษฎี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากรอบแนวคิดในการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย โดยได้จัดลำดับการอธิบายแนวคิดดังต่อไปนี้

1) แนวคิดและทฤษฎีโลกาภิวัตน์

ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ทฤษฎีหลักได้แก่ ทฤษฎีภาวะทันสมัยและการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแบบเดียวกัน ทฤษฎีทุนนิยม และทฤษฎีหมู่บ้านโลก

ทฤษฎีความทันสมัยได้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

1 ทฤษฎีความทันสมัย ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของระบบคุณค่า ปทัสถาน ความเชื่อ การกำหนดรูปแบบของสังคม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย

2 ประวัติศาสตร์ของการกลายเป็นอุตสาหกรรมตะวันตกได้รับการพิจารณาเพียงแค่คุณลักษณะเฉพาะของประเทศต่างๆ ทั่วโลก การพัฒนาไปสู่ความทันสมัยคือกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบของระบบสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

3 สังคมสมัยใหม่เกิดขึ้นมาเมื่อแบบแผนพฤติกรรมในสังคมดั้งเดิมหลักทางให้กับความทันสมัย (คือการเสื่อมของระเบียบแบบแผนของสังคมดั้งเดิม) แต่ในประเทศกำลังพัฒนาความกดดันหรือแรงบีบคั้นต่อสังคมแบบดั้งเดิมมาจากภายนอก

4 เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว กระบวนการนำไปสู่ความทันสมัยในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องของการ “แพร่กระจาย” การแพร่กระจายนี้อาจเป็นไปได้หลายรูปแบบ หลายกระบวนการ อย่างเช่น การเกิดขึ้นและแพร่หลายของสังคมเมือง ซึ่งมีรากฐานมาจากระบบครอบครัวเดี่ยว การขยายตัวของการศึกษาที่ทำให้คนอ่านออกเขียนได้ การพัฒนาของระบบสื่อสารมวลชนที่ช่วยให้เกิดการกระจายข้อมูลข่าวสารและความคิดต่างๆ ได้กว้างขวาง ฯลฯ (Srichai, 2013)

ทฤษฎีการรณินิยมหรือวิพากษ์ทุนนิยม

ระบบทุนนิยมเป็นระบบที่เน้นการใช้กลไกตลาดในการควบคุมราคาและปริมาณสินค้า เพื่อให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามธรรมชาติอันได้แก่ ธรรมชาติในด้านอุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply) ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดการผูกขาดราคาสินค้า และทำให้เกิดการผลิตที่สมเหตุสมผล คือ เมื่อมีความต้องการสินค้ามากราคาสินค้าก็จะสูงขึ้น เมื่อสินค้าราคาสูงขึ้นและไม่มี ความจำเป็นมากนัก ความต้องการสินค้าจะลดลง ราคาสินค้าก็จะลดลงไม่พอใจให้ผลิตต่อไป การผลิตสินค้าตัวนั้นก็จะลดลงตามไปด้วย ผลที่ตามมาของระบบนี้ คือ การผูกขาดไม่เกิดขึ้นเพราะผู้ผลิตมีโอกาสเท่ากันในการผลิตสินค้าตามอุปสงค์และอุปทาน อย่างไรก็ตามสิ่งที่ตามมาในระบบทุนนิยม คือ การสร้างกำไรและการแข่งขันของผู้ผลิต กลวิธีในการแข่งขันที่ใช้ในระบบนี้ ได้แก่ การตัดราคาแข่งกันระหว่างผู้ผลิต การกดราคาค่าแรงงานคนงานที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า และการแสวงหาทรัพยากรราคาถูกและ

ตลาด ซึ่งทั้งสามประเด็นนี้นำไปสู่ปัญหาของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยของกลุ่มประเทศพัฒนาใหม่ต่อมา (Iemworamate, n.d.)

ทฤษฎีหมู่บ้านโลก

ผลของการปฏิวัติทางด้านเทคโนโลยีต่างๆที่กล่าวมาทำให้เกิดการปฏิวัติด้านความสัมพันธ์ของประชากรบนโลก พื้นที่ที่เคยปลอดจากการติดต่อจากภายนอก เช่น หมู่บ้านไม่สามารถหนีพ้นการเข้ามาของเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเดินทางที่นำผู้คนเข้าและออกจากหมู่บ้านได้ง่ายและถี่ขึ้น การติดต่อสื่อสารที่สะดวกไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์สาธารณะหรือมือถือต่างเข้าไปถึงมือผู้คนในชุมชนต่างๆทั่วโลกและที่สำคัญคือความบันเทิงและข้อมูลข่าวสารที่มากับโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ ล้วนนำไปสู่การปฏิวัติวัฒนธรรมที่หล่อหลอมแบบแผนการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมของประชากรโลกร่วมกัน เอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มหรือชุมชนถูกทำลายจากวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในยุคนี้ ซึ่งในบางครั้งมีการยอมรับวัฒนธรรมใหม่และกลืนไปกับมันไม่ยากนัก แต่ในบางกรณีวัฒนธรรมดั้งเดิมมีความแข็งแกร่งมากและการเข้ามาของวัฒนธรรมกลายเป็นการคุกคามวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ซึ่งความคิดดังกล่าวมีส่วนถูกอย่างมาก การครอบงำทางวัฒนธรรมนั้นมีผลทั้งด้านกายภาพและด้านจิตใจต่อผู้คนด้วย โดยทางกายภาพทำให้คนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยมซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวลดลง อันเป็นผลมาจากการบริโภคโดยขาดเหตุผลและการไตร่ตรองที่ดีในด้านจิตใจทำให้คนขาดความเชื่อมั่นศรัทธาในรากฐานทางสังคมของตนเอง และขาดบรรทัดฐานในการยึดถือปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาพสังคมของตนเองด้วย (Iemworamate, n.d.)

ทั้งสามทฤษฎีมีหลักในการอธิบายที่แตกต่างกันช่วยให้สามารถพิจารณาแง่มุมต่างๆ ที่มีอิทธิพลและเป็นปัจจัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปตามกระแสโลกาภิวัตน์นั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีปัจจัยหลากหลายเข้ามามีอิทธิพลและไม่ได้มีปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่เข้ามามีอิทธิพลในขณะเดียวกันก็ช่วยให้เราได้เห็นว่าโลกไร้พรมแดนใบนี้มีความจำเป็นที่จะต้องถูกพิจารณาทั้งในด้านการบวกและด้านลบ รวมทั้งด้านกลางๆไปพร้อมๆกันไปด้วย

แนวความคิดโลกาภิวัตน์ (globalization)

คนที่เป็เจ้าของแนวคิดนี้ เป็น อัลวิน ทอฟเฟลอร์ (Alvin toffler) เขียนหนังสือที่ว่า “คลื่นลูกที่สาม” (Alvin Toffler, The Third Wave) เมื่อปี พ.ศ. 2534 ตามทศนคติของ อัลวิน ทอฟเฟลอร์ (Alvin toffler) กระแสคลื่นลูกที่สาม เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประชาคมโลกต้องเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อทำให้สามารถคงตัวอยู่ได้ ซึ่งเรียกว่า สังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์

คลื่นลูกที่หนึ่ง เป็นการวิวัฒนาการของมนุษย์โลกยุคหิน (Stone Age) ซึ่งเคยอาศัยอยู่ในถ้ำตามป่าตามเขา อาศัยการเก็บพืชผลไม้ และการล่าสัตว์ป่ามาประทังชีพ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมาสู่ยุคเกษตรกรรม (Agriculture Age) โดยการตั้งหลักปักฐานอยู่เป็นที่ เป็นทาง ปลูกพืช ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ป่าที่จับหามาได้ มาเพาะขยายพันธุ์ เพื่อเพิ่มปริมาณให้เพียงพอต่อการใช้งานและนำมาเป็นอาหาร (Intravudh, 2015)

คลื่นลูกที่สอง เป็นวิวัฒนาการของมนุษย์ครั้งสำคัญอีกยุคหนึ่ง ที่เรียกกันว่ายุคอุตสาหกรรม (Industrial Age) โดยการนำเครื่องมือ เครื่องจักรกล เครื่องทุนแรงต่างๆ มาช่วยในการทำงานแทนแรงคน แรงสัตว์ จนนักประวัติศาสตร์เรียกว่าเป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) (Intravudh, 2015)

คลื่นลูกที่สาม ที่กำลังถาโถมโหมพัดกระหน่ำโลกอยู่ในยุคปัจจุบันนี้ ก็คือ คลื่นลูกที่สามซึ่งเป็นที่มาของชื่อหนังสือ The Third Wave ซึ่งกล่าวถึง วิวัฒนาการมาถึงอารยธรรมมนุษย์แห่งสังคมข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ จนหลายท่านกล่าวได้ว่าเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร (Information Age) หรือ ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Age) โดยทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเข้าสู่สังคมข้อมูลข่าวสาร (Intravudh, 2015)

โลกาภิวัตน์ หมายถึงวิวัฒนาการการรวมตัวระหว่างประเทศต่าง ๆ ในโลกโดยมีปัจจัยสำคัญต่าง ๆ เป็นสิ่งดึงดูด เป็นต้น เป็นผลประโยชน์ แห่งการคงตัวและขยายตัวของแต่ละประเทศ ของกลุ่มประเทศ ก็คือผลประโยชน์รวมของมวลมนุษย์ ในกระบวนการเชื่อมโยงกันนั้นประเทศที่แข่งขันกัน ซึ่งบางครั้งก็เกิดความขัดแย้งกัน แต่มีการสัมพันธ์ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน

2) แนวความคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ

แนวความคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ เพื่อมิให้การพัฒนาระงกตัวในเมืองใหญ่ โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายเป็นตัวนำในการพัฒนา ซึ่งนอกจากจะช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าโลกอีกด้วย

พระพงษ์ ละอาคา (2557) ได้กล่าวว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง เขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่างๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ

ในความหมายโดยทั่วไป เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เป็นลักษณะของเขตพื้นที่ในการประกอบอุตสาหกรรมและการค้าที่มีเงื่อนไขและสิทธิพิเศษบางประการแตกต่างจากการประกอบธุรกิจโดยทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนและพัฒนาประเทศ โดยมีรูปแบบและเรียกชื่อแตกต่างกัน เช่นในประเทศจีนเรียกว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone) ประเทศมาเลเซียเรียกว่า “เขตการค้าเสรี” (Free Trade Zone) ประเทศเกาหลีเรียกว่า “เขตส่งออกเสรี” (Free Export Zone) ซึ่งในปัจจุบันเขตเศรษฐกิจพิเศษมีอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ทั้งในยุโรปตะวันออก ตะวันออกกลาง ลาตินอเมริกา รวมทั้งภูมิภาคเอเชีย โดยจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การพาณิชย์ และเป็นแหล่งการเงิน โดยการพัฒนาระบบการเหล่านี้นี้มาจากประเทศทุนนิยมและประเทศคอมมิวนิสต์ (Sithichai, 2007)

เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึงพื้นที่หรือเขตที่กำหนด และสร้างขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษในการดำเนินธุรกิจ เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นเขตที่มีคำสร้อยกฎหมาย บังคับที่แตกต่างกับเขตอื่น เพื่อต้องการให้พื้นที่ดังกล่าวมีการพัฒนาเร็วขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ในการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศด้อยพัฒนานั้นรัฐบาลลาวได้มีการสร้างแผนพัฒนา เศรษฐกิจสังคมแห่งชาติอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมมีการขยายตัวสูงขึ้น จากแผนพัฒนา เศรษฐกิจสังคม 5 ปี ครั้งที่ 1 จนถึง ครั้งที่ 7 โดยมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจมหภาคใน 5 ปีข้างหน้าต้องปรับโครงสร้าง เศรษฐกิจกิจกรรม-ป่าไม้ ให้เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและการบริการ โดยเน้นด้านเกษตรกรรมเป็นพื้นฐาน การค้า ต้องรับประกันเรื่องของอาหารให้เพียงพอควบคู่กับการปกป้องรักษา และพัฒนาป่าไม้เป็นสำคัญ และให้การ บริการและอุตสาหกรรมเป็นตัวหลักด้านการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ การสร้างงาน สร้างรายได้ของประชาชน โดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ คือ 1) จุดมุ่งหมายทางด้านจินตนาการ เป็น การลบล้างผลกระทบของรูปแบบการรวมศูนย์ บริหารแบบเกื้อกูลอย่างสิ้นเชิงหันไปสู่รูปแบบเศรษฐกิจตลาดที่มี การคุ้มครองโดยรัฐ ยึดมั่นเอาการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นใจกลาง สร้างความกลมเกลียวระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ กับการพัฒนาวัฒนธรรม-สังคม เสริมสร้างกำลังของทุกภาคส่วนเศรษฐกิจเข้าสู่การขยายกำลังการผลิต สร้าง ความสามารถในการแข่งขันให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสากล รับประกันการพัฒนาให้ดำเนิน ไปอย่างต่อเนื่องมีความมั่นคงและยั่งยืน 2) จุดมุ่งหมายด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการดำเนินงานด้าน การศึกษาให้มีคุณภาพสูง ลงทุนในการศึกษาและสาธารณสุขตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ สร้างแรงงานและนักวิชาการ ที่ชำนาญงาน สร้างนักธุรกิจ นักบริหาร ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจตามกลไกตลาดและเชื่อมโยงระบบ เศรษฐกิจสากล ปรับปรุงระบบการนำใช้แรงงานให้เหมาะสม และรับประกันการหันเอาแรงงานเกษตรกรรมไปเป็น แรงงานอุตสาหกรรมและการบริการให้มากขึ้น 3) จุดมุ่งหมายทางด้านระบบการบริหาร เป็นการบูรณาการบริหาร และการบริการให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่การแข่งขันที่เสมอภาคต่อกฎหมาย และผันเป็นอุตสาหกรรมที่ทันสมัย เพื่อแก้ไขระบบการประสานงานให้ดีขึ้นและเข้ากับระบบสากล โดยถือเอา จุดมุ่งหมายในด้านนี้กับการเข้าร่วมการสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเตรียมความพร้อมเข้าเป็นสมาชิก องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) และ 4) จุดมุ่งหมายการแก้ไขความยากจนของ ประชาชน ด้วยการค้นหาแหล่งทุนต่าง ๆ และนโยบายส่งเสริมเป็นพิเศษ สร้างโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยรับประกันให้มีการคมนาคมทางภาคพื้นดิน (รวมทั้งทางรถไฟ) ทางอากาศและ ทางน้ำให้มีความคล่องตัว เชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจระหว่างศูนย์กลางกับท้องถิ่น ประเทศใกล้เคียงและสากล พร้อมกันนี้ก็ต้องเพิ่มตาข่ายไฟฟ้า เครือข่ายโทรคมนาคม การสื่อสาร น้ำประปา และอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนิน ชีวิตของประชาชน (Public Relations and Train Department, Lao People's Revolutionary Party Center, 2011)

4) การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แนวความคิดในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของ สปป.ลาว เป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับรัฐบาลลาว เนื่องจากว่า ประเทศลาวเป็นประเทศที่ไม่มีชายแดนติดกับทะเล (land lock) ได้เริ่มต้นจากการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพลาว-ไทยแห่งที่ 2 แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งเสนอโดยองค์การ JICA ของประเทศญี่ปุ่นในสิ้นปี พ.ศ. 2543 วัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ในระยะนั้นเพื่อดึงดูดและส่งเสริมการลงทุนจากภายในและต่างประเทศเข้ามาตามสายทางเลขที่ 9 สะพานมิตรภาพแขวงสะหวันนะเขต ไปถึงประเทศเวียดนาม รัฐบาลได้ตัดสินใจสร้างเขตเศรษฐกิจสะหวัน-เซโน เป็นเขตทดลองโดยที่รัฐลงทุนเข้าไปในการพัฒนาโครงสร้าง

ในปี พ.ศ. 2554 รัฐบาลลาวได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) และเขตเศรษฐกิจเฉพาะ (Special Economic Zone) ในสปป.ลาวตั้งแต่ปีพ.ศ. 2554-2563 เพื่อกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจตามทิศทางการพัฒนาของรัฐบาลภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 โดยมีกลไกที่ทำหน้าที่กำกับดูแลคือ คณะกรรมการแห่งชาติลาวเพื่อคุ้มครองเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะภายใต้แผนยุทธศาสตร์ 3 แนวทางหลักในการกำหนดพื้นที่เพื่อพัฒนา (1) กำหนดพื้นที่ความยากจน เขตห่างไกลเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีสิทธิประโยชน์ที่ดีกว่าสำหรับนักลงทุนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสร้างตัวเมืองที่ทันสมัย (2) กำหนดพื้นที่ชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นเขตเศรษฐกิจเฉพาะเพื่อส่งเสริมการลงทุน การค้า และการท่องเที่ยว (3) กำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมเป็นเขตอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม การผลิตเพื่อส่งออก (Thai Business Information Center in Laos, 2015)

การทบทวนวรรณกรรม

Yaweera (2005) ผลกระทบของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่ออำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีจุดมุ่งหมายหลักสองประการด้วยกัน ประการแรกเพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่ออำเภอแม่สาย ในด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม รวมทั้งศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะต่ออำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย การศึกษาสรุปดังนี้ ประชาชนทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท รองลงมาเป็นผู้ประกอบการ/นักธุรกิจ/พ่อค้า ส่วนใหญ่ได้รับทราบนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย จากเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการมากที่สุดและเห็นด้วยกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยเห็นว่า จะมีผลกระทบด้านสังคมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเสมอภาคระหว่างชุมชนกับเศรษฐกิจ และความมั่นคงปลอดภัย อีกทั้งเห็นว่าจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมของอำเภอแม่สาย สำหรับแนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับตัวเพื่อรองรับนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษของอำเภอแม่สาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐบาลควรปรับปรุงนโยบายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่อำเภอแม่สาย โดยรับฟังเสียงเรียกร้องและปัญหาของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ และมีความจริงใจในการแก้ปัญหาดังกล่าวให้กับประชาชนอย่างเร่งด่วน ส่วนแนวทางการพัฒนาปรับตัวของอำเภอแม่สายกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอำเภอแม่สายควรประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

เกี่ยวกับนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อให้ประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ได้รับทราบและมีความเข้าใจมากขึ้น

Sangjun (2013) ศึกษา การพัฒนาชายแดน การอพยพโยกย้ายและการปรับตัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษ: กรณีศึกษาหมู่บ้านกว๊าน เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว การศึกษาการกำหนด และเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ชายแดนในเมืองต้นผึ้ง และการสำรวจผลกระทบของผู้ประกอบการเศรษฐกิจใหม่ที่มีต่อการทำมาหากินของชาวเมืองต้นผึ้ง ผลของการศึกษาเห็นว่า การเกิดขึ้นของ SEZs ได้เปลี่ยนเขตต้นผึ้ง ให้กลายเป็นอะไรสักอย่างจากเดิมที่เป็นชายแดนชนบท เป็นพื้นที่ทำการเกษตร เป็นพื้นที่ครึ่งยังชีพ ครึ่งค้าขายข้ามแม่น้ำ ได้ถูกเปลี่ยนให้กลายเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว โดยทุนจีนภายใต้นโยบาย SEZs ทำให้ชายแดนชนบทแบบเดิมได้กลายเป็นชายแดนท่องเที่ยวซึ่งเศรษฐกิจไม่ได้มีศูนย์กลางที่เป็นเกษตรอีกต่อไป ภูมิทัศน์ชายแดนถูกเปลี่ยนไปปรับใช้กฎเกณฑ์แบบใหม่ มีการเปิดให้ชาวจีนเข้ามาทำงาน และกลายเป็นผู้ที่มีบทบาท เข้ามาเกี่ยวข้องกับชายแดนใหม่ คือ ชาวจีน นักท่องเที่ยวจากจีน นักท่องเที่ยวจากไทย รวมทั้ง ลาว เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งจากเดิมเป็นชาวบ้านภายในท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาท ได้กลายมาเป็นแรงงาน การศึกษานี้ยังแสดงให้เห็นว่าในแง่ของการปรับตัวของชาวบ้านหลังจากการสูญเสียที่ดินทำกินพบว่า ครอบครัวที่มีการปรับตัวได้ดีกว่าเป็นกลุ่มที่มีทุนจำนวนมาก กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่มีที่ดินจำนวนมาก กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่มีทุนทางสังคม ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มชนชั้นนำเพราะมีสัมพันธ์ที่ดีกับบริษัทของจีนทำให้สามารถที่จะหางานได้ง่าย สามารถแยกตาม สามลักษณะ ดังนี้ (1) ครอบครัวรวย (2) ครอบครัวมีรายได้ปานกลาง และ(3) ครอบครัวที่ยากจน ซึ่งสามกลุ่มดังกล่าวนี้มีการปรับตัวตามทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้นทั้งสามกลุ่มมีทุนที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้มีการหาวิธีการที่แตกต่างกันในการปรับตัว แม้ว่าชาวบ้านอาจมีวิธีหลายแบบ ในกระบวนการเจรจาต่อรองผ่านอำนาจรัฐบาลท้องถิ่น หรือพยายามที่จะเจรจาทันทีกับรัฐบาลกลางซึ่งหวังที่จะยกเลิกการย้ายออกจากบ้านของพวกเขาในปัจจุบัน แต่ไม่ประสบความสำเร็จสิ่ง ที่ผู้คนสามารถทำได้คือพยายามต่อรองให้ได้ค่าตอบแทนมากที่สุด หรือทำให้กระบวนการของการโยกย้ายช้าลง เพื่อให้ชาวบ้านสามารถที่จะปรับตัวให้ได้ นอกจากนี้กระบวนการของการเจรจาเพื่อให้ได้ค่าชดเชยที่มากขึ้น ดังนั้นชาวบ้านต้องเผชิญกับการเจรจาต่อรองด้วยตัวเอง นอกจากนั้นกระบวนการทางกฎหมายไม่ได้ช่วยในการปกป้องตลอดอายุของการชดเชย

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาผลกระทบของการนำรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนแขวงสะหวันนะเขต ได้ดำเนินการศึกษา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการ ระเบียบกฎหมาย ซึ่งสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ ห้องสมุด รายงานการประชุม แผนพัฒนาของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลและกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ซึ่งมุ่งเน้นเลือกเอาประชากรที่เป็นผู้นำหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชน ประชาชนที่เป็นตัวแทนให้แก่แต่ละอาชีพในแต่ละหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ซึ่งจะ

คัดเลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลในเชิงลึกในแต่ละหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านอุดมวิสัย 20 คน หมู่บ้านหนองเดิน 17 คน หมู่บ้านหนองผือ 15 คน เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะให้ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคำถามสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง โดยพิจารณาสัมภาษณ์ประเด็นสำคัญเพื่อให้ได้รายละเอียดและความชัดเจนของคำตอบหรือข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น **แนวคำถามการสนทนากลุ่ม** ประกอบด้วยโครงสร้างคำถามในแนวเดียวกับการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในเชิงลึกในพื้นที่ด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจึงนำมาเรียบเรียง ชี้แจงหัวข้อและวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกเป็นประเด็น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคือ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านสังคม ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม การวิเคราะห์ด้วยการรายงานแบบพรรณนา

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษานี้ มีการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่ แนวคิดเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ แนวคิดเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ที่มีอิทธิพลและเป็นปัจจัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปตามกระแสโลกาภิวัตน์นี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีปัจจัยหลากหลายเข้ามามีอิทธิพลและไม่ได้มีปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเชื่อมเข้าหากันทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน และผลประโยชน์เฉพาะของแต่ละประเทศ

การเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศทำให้เกิดแนวความคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสในการพัฒนาประเทศ ด้วยการปรับทิศทางการพัฒนาของตนเองเพื่อให้สามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและให้แข่งขันได้

สปป.ลาว ได้นำเอาแนวคิดในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมาดำเนินการสร้างที่แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งเป็นแขวงที่มีเส้นทางหลวงหมายเลข 9 อันเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทาง EWEC (East-West Economic Corridor) ตัดตรงไปยังชายแดนเวียดนามที่ลาวาว ทำให้การค้าระหว่างไทยกับเวียดนามเป็นไปอย่างสะดวกมากขึ้นและยังเป็นจังหวัดที่มีธุรกรรมทางเศรษฐกิจขยายตัวสูงเป็นอันดับสองรองจากนครหลวงเวียงจันทน์ ดังนั้นในการนำรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขของประชาชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมเป็นอย่างไร

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการศึกษา โดยการจัดลำดับผลการศึกษา เริ่มต้นจากข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกรณีศึกษา ผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ในแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว

1. ผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว

ในแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน เห็นได้ว่า การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนในปัจจุบัน ได้รับการพัฒนาในหลายด้าน อย่างเช่น ด้านแรงงาน ได้มีแรงงานที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ด้านการลงทุนสามารถดึงดูดการลงทุนเป็นจำนวนมากขึ้น ด้านกฎระเบียบพื้นฐานในการควบคุมได้รับการเผยแพร่ ด้านการบริการผู้ลงทุนได้มีความคล่องตัวและรวดเร็ว ที่สำคัญหลายบริษัทมีการผลิตสินค้าส่งออกไปต่างประเทศ ด้านที่ดิน การเช่าที่ดินนับวันมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น การจับจองที่ดินเพื่อสร้างอาคาร โรงงาน ได้รับการแก้ไข พื้นฐานโครงสร้างได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการลงทุน เขตหมู่บ้านจัดสรรเมื่อก่อนที่เสียขายไปหลายปีได้รับการพัฒนาเป็นหอพัก เพื่อรองรับพนักงานและแรงงาน ด้านแรงงานได้มีการขึ้นทะเบียนและให้การร่วมมือกับรัฐบาลกลาง ท้องถิ่นและสากล มีความคล่องตัวและรวดเร็ว

1.1 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

การดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นการมุ่งเน้นพัฒนาประเทศให้พ้นออกจากสถานภาพประเทศด้อยพัฒนา ในปี พ.ศ. 2563 โดยการผลักดันการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง และต้องเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาสีเขียวและยั่งยืน มีการคุ้มครองและใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูง เพื่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาตามทิศทางศักยภาพท้องถิ่นและสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันกับภูมิภาคและท้องถิ่น จัดสรรและสร้างเขตพัฒนาที่เป็นตัวแบบ อย่างเช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะ เพื่อการเชื่อมโยงทั้งภูมิภาคและสากล ในแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาลลาว โดยมุ่งเน้นพัฒนาท้องถิ่นไปตามนโยบาย 3 สร้าง คือ สร้างแขวงให้เป็นจุดยุทธศาสตร์ สร้างเมืองให้เข้มแข็งรอบด้าน สร้างหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาและเป็นตัวเมืองขนาดเล็กในชนบท ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของรัฐบาล ไม่เพียงแต่ทำให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวเร็วขึ้นแต่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นเพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนได้มีทางเลือกในการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีงานทำ มีรายได้ กลายเป็นครอบครัวที่สามารถหลุดพ้นจากความยากจน เมื่อหลายครอบครัวสามารถพ้นจากความยากจนได้ก็จะทำให้หมู่บ้านกลายเป็นหมู่บ้านที่พัฒนาได้ นอกจากนี้ สิ่งที่มาพร้อมกับความเจริญก็มักจะมีบางอย่างที่ต้องยอมแลกเพื่อให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีกว่าเดิม ดังนั้น นโยบายการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นนโยบายเพื่อกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อท้องถิ่นที่มีการสร้างเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษมีทั้งผลดีและผลเสีย มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 การถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ในที่ดิน

เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน เป็นเขตที่มีเนื้อที่ทั้งหมด 954 เฮกตาร์ มีทั้งเป็นพื้นที่ป่าสงวนที่สวน ที่นาของประชาชน และบางส่วนก็เป็นบ้านเรือนบางหลังของประชาชน การกำหนดพื้นที่เขตเศรษฐกิจ

พิเศษสะหวัน-เซโน รัฐบาลพยายามที่จะกำหนดพื้นที่ให้มีผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุดด้วยการเอาพื้นที่ของป่าสงวน แต่ก็ยังคงมีบางส่วนที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องถูกเวนคืนที่ดิน พบว่า 58 ครัวเรือนถูกเวนคืนที่ดินและได้รับการจ่ายค่าชดเชย จากการศึกษาพบว่า

การเวนคืนที่ดินเพื่อนำไปสร้างเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมทำให้ประชาชนต้องสูญเสียที่ดินทำมาหากินจากการสังเกต พบว่า ประชากรในหมู่บ้านเกินครึ่งหนึ่งยังทำการเกษตร ทำนา ทำไร่ ตามวิถีชีวิตของคนชนบท เขตชุมชนจะตั้งบ้านในพื้นที่ใจกลางของหมู่บ้าน ส่วนที่นาจะอยู่บริเวณรอบนอก พื้นที่ที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งได้มาจากการเวนคืนที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นที่นา จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านหนองเด็น พบว่า

“ในเมื่อก่อนชาวบ้านก็มักจะเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อทำนา ทำสวน และป่าสงวนเพื่อหาของป่า เช่นหน่อไม้ เห็ดชนิดต่างๆ เพื่อนำมาทำอาหาร” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์ชาวไร่ ชาวนา หมู่บ้านหนองเด็น พบว่า

“ใช่แล้วค่ะ เมื่อก่อนชาวบ้านไปจับจองที่ดินเพื่อทำการเกษตร พวกเขาารู้อยู่แล้วว่าเป็นเขตป่าสงวนหรือเป็นที่ดินของรัฐ แต่จะทำอย่างไรได้เพราะไม่มีที่ทำมาหากิน ไม่ใช่เพิ่งทำเมื่อปีสองปีนี้นะ แต่ทำตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ลูกหลานก็ได้แต่สืบทอดกันมา” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านหนองผือ พบว่า

“ที่ดินบางส่วนได้ถูกเวนคืนจากรัฐเพื่อกำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจ ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ไร่ที่สวนของชาวบ้านที่ใช้ทำมาหากินและอีกส่วนหนึ่งจะเป็นเขตป่าชุมชนที่หมู่บ้านเป็นผู้ปกป้องรักษา (ซึ่งเป็นที่ดินของรัฐอยู่แล้ว)” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2559)

ถึงแม้ว่าชาวบ้านจะถูกการเวนคืนที่ดินจากภาครัฐบาล แต่ภาครัฐก็ได้มีการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบในรายบุคคลที่มีโฉนดที่ดินถูกต้องเท่านั้น ส่วนรายได้ที่ไม่มีโฉนดก็จะจ่ายเพียงพืชผลที่ปลูกเท่านั้น การสัมภาษณ์แม่บ้านหมู่บ้านหนองผือ พบว่า

“มีที่ดินของประชาชนส่วนหนึ่งเท่านั้นที่ถูกเวนคืน ในที่ดินเหล่านั้นส่วนมากเป็นที่นา จึงไม่ได้มีการโยกย้ายบ้านเรือนของชาวบ้านและมีเพียงการจ่ายค่าชดเชยในที่ดินและพืชผลเท่านั้นเอง” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2559)

นับตั้งแต่เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนถูกพัฒนามาถึงปัจจุบัน ทำให้หมู่บ้านที่อยู่ล้อมรอบเขตเศรษฐกิจพิเศษได้รับการพัฒนาไปด้วย ที่ดินว่างเปล่าในหมู่บ้านกลายเป็นพื้นที่ที่มีราคาสูง เป็นที่สนใจของคนที่ต้องการเข้ามาซื้อเพื่อทำธุรกิจหรือซื้อเก็บไว้ ส่งผลให้ราคาที่ดินสูงขึ้น จากการสังเกต พบว่า ที่ดินที่ติดถนนใหญ่ถูกบุคคลจากถิ่นอื่นเข้ามาซื้อเก็บไว้และสร้างเป็นตึกแถว อาคารพาณิชย์ เติ่นทรอยนต์ โรงแรม ทำให้ที่ดินพุ่งสูงขึ้นเป็นเท่าตัว ที่ดินบางผืนนายทุนค้าที่ดินได้เข้ามากว้านซื้อเก็งกำไร จากการสัมภาษณ์รองผู้ใหญ่บ้านอุดมวิสัย พบว่า

“แต่พอมีเขตเศรษฐกิจพิเศษตึกแถว โรงแรม บริษัทห้างร้านก็เกิดขึ้นและยังทำให้ราคาที่ดินเพิ่มมูลค่าสูงขึ้น ชาวบ้านบางคนมีที่ดินทำเลทองก็ได้ขายให้นายทุนเพื่อทำเป็นโรงแรมหรือร้านอาหาร”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการหมู่บ้านหนองเดิ่น พบว่า

“เมื่อก่อนนะไม่มีใครต้องการจะเข้ามาทำอะไรธุรกิจหรือทำการค้าขาย เนื่องจากเป็นหมู่บ้านไกลจากถนนใหญ่ ทำให้ที่ดินมีราคาที่ไม่แพงและใครมีที่ดินเยอะก็จะเก็บไว้เป็นมรดกให้ลูกหลานในวันข้างหน้า”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559)

ผลกระทบต่อการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่า ประชาชนมีการสูญเสียการถือครองที่ดินของตนเองที่มีการเวนคืนจากรัฐบาลแต่ภาครัฐก็ได้มีการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งนับตั้งแต่เขตเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโนถูกพัฒนาพื้นที่จนถึงปัจจุบันทำให้หมู่บ้านที่อยู่ล้อมรอบเขตเศรษฐกิจพิเศษได้รับการพัฒนาไปด้วย ที่ดินว่างเปล่าในหมู่บ้านก็กลายเป็นพื้นที่ที่มีราคาเป็นที่สนใจของใครหลายคนที่ต้องการเข้ามาซื้อเพื่อทำธุรกิจหรือซื้อเก็บไว้ส่งผลให้ราคาขายที่ดินสูงขึ้น

1.1.2 ระบบเศรษฐกิจชุมชน

การขยายตัวของเขตเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโน ทำให้ท้องถิ่นมีระบบเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วขึ้น เป็นต้น ร้านขายของในชุมชนผุดขึ้นอย่างมากมาย แม้กระทั่ง โรงแรม เกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร แหล่งบันเทิงต่าง ๆ หอพักก็ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับการเข้ามาเช่าพักของแรงงานจากต่างถิ่น ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น

การสัมภาษณ์ รองผู้ใหญ่บ้านหนองเดิ่น พบว่า “นับตั้งแต่เขตเศรษฐกิจเกิดขึ้นทำให้ระบบเศรษฐกิจของหมู่บ้านนับวันจะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้มากขึ้นในแต่ละปีงบประมาณและห้างร้านได้เพิ่มขึ้นเหมือนกัน”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการร้านขายของชำบ้านหนองเดิ่น พบว่า “นับตั้งแต่มีเขตเศรษฐกิจพิเศษการขายของก็มีผู้คนมาซื้อสินค้ามากขึ้น เนื่องจากว่ามีผู้คนแวะเวียนเข้า-ออกในคาสิโนมากขึ้น ส่วนมากจะเป็นพนักงานที่ทำงานในคาสิโน”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

การขยายตัวทางเศรษฐกิจธุรกิจชุมชน ที่เห็นอย่างชัดเจนก็จะเป็นการประกอบกิจการโรงแรมที่ค่อนข้างเติบโตซึ่งผู้ประกอบการโรงแรมเกือบทุกแห่งเจ้าของจะไม่ใช้คนในพื้นที่ ส่วนชาวบ้านก็มีเพียงเปิดกิจการเล็กๆ ตามบ้านเรือนและค้าขายของชำพอมีรายได้ไว้จุนเจือครอบครัวและส่งเสียให้ลูกได้เรียนหนังสือเท่าที่ทำได้

จากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการร้านอาหารหมู่บ้านอุดมวิสัย พบว่า “พอมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษผู้คนจากท้องถิ่นอื่นก็เข้ามาเปิดร้านกันมากขึ้น อีกส่วนหนึ่งจะเป็นลูกหลานที่ไปทำงานในประเทศไทยได้กลับมาตั้งหลักปักฐาน เพื่อเปิดร้านขายอาหารตามสั่ง ร้านจิ้มจุ่ม เนื้อย่าง ร้านก๋วยเตี๋ยว เป็นต้น”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์ แม่ค้าหมู่บ้านอุดมวิสัย พบว่า “แม่ค้า/พ่อค้าจากถิ่นอื่นได้เข้ามาจับจองเช่าห้องในตลาดเพื่อทำการค้าขายและก็มีพ่อค้าชาวต่างดาวมาทำการค้ามากขึ้นอีกด้วย”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ กรรมการ/แรงงานหมู่บ้านหนองผือ พบว่า “ในหมู่บ้านมีเพียงร้านขายของชำเล็ก ๆ โรงสีข้าว ถ้าเมื่อก่อนที่ยังไม่มีเขตเศรษฐกิจพิเศษก็จะทำงานหาเช้ากินค่ำ รายได้ไม่คงที่ ค่าครองชีพก็ไม่สูงก็ยังไม่ค่อยเดือดร้อนครับได้ แต่พอระบบเศรษฐกิจในเมืองใกล้หนองผือขยายตัวมากขึ้นทำให้หมู่บ้านมีร้านขายของเพิ่มขึ้น”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

นับตั้งแต่มีเขตเศรษฐกิจพิเศษทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีการขยายตัวสูงขึ้นจากการเข้ามาของผู้ประกอบการหลายราย ไม่ว่าจะเป็น โรงแรม เกสท์เฮาส์ร้านอาหาร ร้านขายของชำ และยังทำให้พื้นฐานโครงสร้างได้รับการก่อสร้างซ่อมแซมให้ได้มาตรฐานดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้ประชาชนดำเนินชีวิตอย่างสะดวกสบายมากขึ้น

1.2 ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังคงเป็นประเทศที่ยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ไม่ว่าจะเป็นการใส่ผ้าถุงของแม่หญิงลาวที่จะสวมใส่ทุกเวลา ทุกสถานที่และยังคงร่วมกันปกป้องรักษางานบุญประเพณีต่าง ๆ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เห็นสิ่งที่ดีงามและควรค่าในการรักษาเอาไว้ แต่ก็ยอมรับว่าในทุกวันนี้บางอย่างก็ค่อย ๆ เลือนหายไปเนื่องจากการขยายรูปแบบของสังคมเมืองเข้ามาทำให้วัยรุ่นมีการรับวัฒนธรรมของสังคมศิวิไลซ์ เช่น การแต่งกาย ค่านิยม

จากการสัมภาษณ์ แม่บ้านหมู่บ้านหนองผือ พบว่า “การสืบทอดจารีตประเพณีของชาวบ้านก็ยังคงปฏิบัติเหมือนเดิมเกือบทุกอย่าง แต่ก็มีบางประเพณีที่เลือนหายไป เพราะชาวบ้านไม่ค่อยมีเวลาที่จะจัดงานประเพณี ทุกคนต่างก็พากันทำงานเพื่อหาเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันจึงทำให้จารีตประเพณีบางอย่างได้เลือนหายไป”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านอุดมวิสัย พบว่า “ผู้เฒ่าผู้แก่ก็ยังคงอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ให้ลูกหลานได้สืบสานกันต่อไป ซึ่งในเวลาที่จะทำหรือจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ส่วนมากก็มักจะถามผู้เฒ่าผู้แก่ว่า จะต้องเตรียมอะไร ทำอย่างไร มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการโรงแรม พบว่า “การสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษทำให้ไม่มีที่ดินที่เป็นทุ่งกว้างไว้ทำกิจกรรมงานบุญซึ่งเมื่อก่อนได้พากันจัดงานอย่างยิ่งใหญ่แต่เดี๋ยวนี้ได้กลายมาเป็นงานเล็กๆ พอไม่ให้เลือนหายไปเพื่อทำให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้และสืบสานงานประเพณีให้สืบทอดไปตราบนานแสนนาน”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ กรรมการ/แรงงานหมู่บ้านหนองผือ พบว่า “บทบาทของแม่บ้านก็ยังต้องคอยรักษามรดกวัฒนธรรม ประเพณีไม่ให้สูญหายไป อันเนื่องมาจากทุกวันนี้ลูกหลานมัวแต่ทำงานหาเงินและไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมภายในครอบครัว วิธีการดำเนินชีวิตจากเดิมที่อยู่กันแบบเรียบง่ายการเอื้อเฟื้อต่อกันต่างค่อย ๆ หายไปตามกาลเวลา”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559)

สรุปได้ว่า ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมดั้งเดิมถูกความเจริญและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มาพร้อมกับ การเกิดขึ้นของเขตเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโน ทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตมีการเปลี่ยนไปจากเดิม เนื่องจากว่า มีผู้คนมากมายหลายตาแฉะเวียนเข้ามา รวมทั้งมีประชาชนจากต่างชาติเข้ามา และนำวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มาเผยแพร่ทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงเกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมท้องถิ่นและวัฒนธรรมของ ต่างถิ่นอย่างแยกแยะไม่ออก

1.3 ผลกระทบทางด้านสังคม

ผลกระทบทางด้านสังคมที่เกิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโน ทำให้ระบบเศรษฐกิจใน ท้องถิ่นมีการขยายตัวสูงขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวรูปแบบของสังคมเมือง ส่งผลทำให้รูปแบบของครอบครัว เกษตรกรรมที่เป็นครอบครัวใหญ่ที่ค่อยพึ่งพาอาศัยกัน กลายเป็นรูปแบบครอบครัวเล็กตามแบบฉบับของสังคม เมือง และแบบวิถีการเลี้ยงดูลูกปรับเปลี่ยนจากเมื่อก่อนที่ได้พูดคุยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ในปัจจุบันกลับไม่ค่อยมี เวลาให้กัน นอกจากเกิดความห่างเหินระหว่างสมาชิกในครอบครัว ยังมีผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคม เช่น การเข้าถึงบริการและได้รับบริการต่าง ๆ ไม่เท่าเทียมระหว่างในสังคม ซึ่งผลกระทบในด้านสังคมหรือท้องถิ่นก็ มักมาพร้อมกับความเจริญทางเศรษฐกิจ

จากการสัมภาษณ์ แม่บ้านหมู่บ้านหนองเด็น พบว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวก็อย่างที่รู้ ว่าจะทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวก็เช่นเดียวกัน อย่างเช่น การใช้เวลาแก่กัน การพูดคุยกันนั้นวันยังลดน้อยลง พ่อ/แม่จะออกไปทำงานแต่เช้าตกเย็นถึงกลับเข้าบ้าน ลูก ๆ ก็จะไปโรงเรียน”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์กรรมกร/แรงงาน พบว่า “ในทุกวันนี้เกือบว่าทุกครอบครัวต่างก็ดิ้นรนเพื่อหาเงินมาจุนเจือ ครอบครัวต้องออกไปทำงานทุกวันแต่เช้าถึงค่ำทำให้คนสมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยได้พูดคุยกัน”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ รองผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านอุดมวิสัย พบว่า “การทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว รวมทั้งการเข้าร่วมในการประชุมปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของหมู่บ้านหรือแม้กระทั่งการร่วมในงานบุญ ประเพณีของหมู่บ้านบางครอบครัวก็ไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วม เนื่องด้วยประชากรในหมู่บ้านส่วนมากจะเป็น ชาวราชการ ทหาร ตำรวจ”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการร้านขายของชำ พบว่า “ทุกวันนี้เศรษฐกิจในมีการขยายตัวสูงทำให้ค่าครองชีพหรือค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวสูงขึ้นตาม ๆ กัน ทำให้ทุกคนต้องทำงานหาเงินและไม่ค่อยมีเวลาที่จะอยู่ร่วมกัน ภายในครอบครัว”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ แม่บ้านหมู่บ้านหนองผือ พบว่า “ลูกหลานก็ทำงานที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ 6 วัน ต่อ สัปดาห์ เริ่มงานแต่ 8.00 น ถึง 17.00 น ทุกวัน พอถึงประเพณีเทศกาลงานบุญของหมู่บ้านก็ไม่ค่อยได้พัก การทำ

กิจกรรมภายในครอบครัวไม่เหมือนแต่ก่อน การทำนาในเมื่อก่อนได้มีการลงแขกดำนาและเกี่ยวข้าว แต่ในปัจจุบันการทำนาส่วนใหญ่ต้องจ้างคนอื่นหรือไม่ก็ให้เขาเช่าทำนาแทน เพราะขาดแคลนแรงงานในการช่วยทำนา”

(สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559)

สรุปผลกระทบทางด้านสังคมได้ว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนทำให้ระบบเศรษฐกิจในเมืองโกสอ นพมวิหารมีอัตราการขยายตัวสูงขึ้นเป็นเหตุให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนหรือความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ซึ่งเกือว่าทุกครอบครัวต่างก็ดิ้นรนเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ทำให้คนในครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาที่จะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา

2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดสะหวันนะเขต สปป. ลาว

2.1 ปัญหาและอุปสรรคการจ้างงาน

เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนนับวันยิ่งได้รับการพัฒนาและมีบริษัทหรือโรงงานถูกสร้างขึ้นส่วนมากเป็นโรงงานอุตสาหกรรมและโรงงานเหล่านี้ต้องการกรรมกร/แรงงานจำนวนมากทำให้เกิดการสร้างงานให้แก่ชุมชน แต่กรรมกร/แรงงานส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการรับเข้าทำงานตามด้วยการได้รับค่าจ้างที่ต่ำ

การสัมภาษณ์ พบว่า

“ส่วนมากชาวบ้านจะเป็นแรงงานที่ไม่มีวุฒิการศึกษา ซึ่งในเงื่อนไขการรับแรงงานจะต้องมีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำต้องจบในระดับมัธยมปลาย แต่แทบทุกคนที่ไปสมัครงานจะมีวุฒิการศึกษาสูงสุดเพียงมัธยมต้นหรือระดับประถมศึกษาหรือได้เรียนแค่ประถม 4 เท่านั้นเอง”

(กรรมกร/แรงงานหมู่บ้านหนองเติน, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์ พบว่า

“ประชาชนในหมู่บ้านส่วนมากเป็นแรงงานที่ไม่มีวุฒิวิชาชีพทำให้ได้ค่าแรงงานที่ต่ำจึงไม่พอใจและไม่ไปทำงานต่อหรือลาออก นอกจากนี้ทางรัฐบาลก็ไม่มีแผนการในการสร้างโรงเรียนสอนวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรมเพื่อรองรับในการทำงานในโรงงาน”

(ผู้ประกอบการหมู่บ้านอุดมวิสัย, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์ พบว่า

“กรรมกร/แรงงานที่เข้าไปสมัครงานในโรงงานส่วนมากจะเป็นชวนาที่ไม่มีระดับการศึกษา พอเข้าไปสมัครงานบางคนก็จะถูกปฏิเสธไม่รับเข้าทำงานหรือถ้ารับก็จะได้เงินค่าจ้างที่ต่ำ”

(กรรมกร/แรงงานหมู่บ้านหนองผือ, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559)

สรุปปัญหาอุปสรรคในด้านการจ้างงานพบว่า ที่เป็นปัญหาอุปสรรคส่วนมากจะเป็นแรงงานที่มาจากภาคเกษตรกรรม ที่แรงงานส่วนมากจะเป็นแรงงานที่มีวุฒิการศึกษาต่ำและไม่มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงงานส่งผลให้ได้รับค่าจ้างที่ต่ำ บางคนก็ไม่พอใจลาออกไปทำอย่างอื่นแทน

2.2 ปัญหาการคุ้มครองพลเมือง

เมื่อรูปแบบของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจากเกษตรกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม ทำให้ผู้คนหลั่งไหลเข้ามาแขวงสะหวันนะเขตอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเข้ามาหางานทำหรือมาติดต่อธุรกิจ ทำให้การคุ้มครองคนเข้า-ออกไม่สามารถที่จะเก็บข้อมูลและดูแลความสงบเรียบร้อยในท้องที่ได้อย่างเต็มที่

จากการสัมภาษณ์ พบว่า

“การคุ้มครองคนเข้า-ออกที่เป็นแรงงานลาวที่มาจากจังหวัดอื่นและแรงงานต่างด้าวจะค่อนข้างเป็นปัญหาในการจดบันทึก บางคนก็เข้ามาเช่าหอพักเป็นเดือนแต่ไปรายงานให้ผู้ใหญ่บ้านทราบ อีกอย่างเจ้าของหอพักก็ไปทำหน้าที่ของพลเมืองที่ดีในการรายงานสภาพการเข้าพักของผู้เช่าให้คณะกรรมการหมู่บ้าน”

(รองผู้ใหญ่บ้านหนองเดิน, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า

“ปัญหาการควบคุมและเก็บข้อมูลพลเมืองเป็นปัญหาที่ได้ปรึกษาหารือหาทางแก้ไข เนื่องด้วยการเข้ามาพักอาศัยหรือเช่าหอพักทางเจ้าของหอพักมักจะไม่มีรายงานให้คณะกรรมการหมู่บ้านและการเข้ามาทำงานของแรงงานจะไม่นานเพราะแรงงานเหล่านั้นไม่มีระดับความรู้ทำให้ได้เงินเดือนน้อย พอมาทำงานได้ไม่นานก็ลาออกไป”

(รองผู้ใหญ่บ้านอุดมวิสัย, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า

“ปัญหาการเก็บข้อมูลพลเมืองเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข เนื่องด้วยการเข้ามาพักอาศัยหรือเช่าหอพักทางเจ้าของหอพักมักจะไม่มีรายงานให้คณะกรรมการหมู่บ้านและการเข้ามาทำงานของแรงงานจะไม่นานเพราะแรงงานเหล่านั้นไม่มีระดับความรู้ทำให้ได้เงินเดือนน้อย พอมาทำงานได้ไม่นานก็ลาออกไป”

(รองผู้ใหญ่บ้านหนองผือ, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2559)

สรุป ปัญหาการคุ้มครองพลเมืองแต่ละหมู่บ้านก็มีสภาพไม่ต่างกัน ก็คือการเพิ่มขึ้นของประชากรในแต่ละหมู่บ้านส่วนมากจะเป็นคนที่มาจากท้องถิ่นอื่น ทำให้การเก็บข้อมูลของคนเข้า-ออกในหมู่บ้านไม่สามารถดูแลได้ทั้งหมด ส่วนใหญ่ก็จะเป็นแรงงานที่มาจากต่างแขวงและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งเป็นแรงงานที่ทำงานชั่วคราวและก็ย้ายไปทำที่อื่น

3. ข้อเสนอแนะของประชาชนแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว ต่อการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษ

3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการปฏิบัตินโยบายต่อประชาชน

เพื่อให้แขวงสะหวันนะเขตได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางเศรษฐกิจภาครัฐควรปรับเปลี่ยนข้อกำหนดการชดเชยที่ดินที่ถูกโครงการของรัฐให้สูงขึ้น

1) ควรกำหนดราคาที่ดินที่จ่ายชดเชยให้อยู่ในราคากลางๆ ไม่ให้ต่ำกว่าราคาการซื้อ-ขายในท้องตลาดไม่ควรจะจ่ายในราคาต่ำกว่าราคาซื้อที่ดินในตลาดและต้องจ่ายให้ครบในคราวเดียวไม่ควรจ่ายทีละงวด

2) ต้องประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ได้รับทราบและมีความเข้าใจมากขึ้นในแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและแผนพัฒนาชนบทแบบยั่งยืน

3) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนต้องครอบคลุมและใช้หลากหลายวิธี ส่วนมากจะเป็นเพียงการเรียกประชาชนมาประชุมทำให้บางครอบครัวไม่เข้ามาร่วมรับฟัง อาจจะมีการเข้าถึงประชาชนด้วยวิธีการเดินสำรวจเผยแพร่เป็นจุดเล็กๆ

4) ต้องมีหน่วยงานที่รับฟังเรื่องราวร้องเรียนและแก้ปัญหาให้กับชาวบ้านอย่างจริงจัง เมื่อพบความไม่เป็นธรรมประชาชนมีเพียงร้องเรียนไปที่ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการหมู่บ้านเท่านั้น ทำให้การแก้ปัญหาอุปสรรคไม่เป็นรูปธรรม

3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มศักยภาพแรงงาน

ปัญหาของแรงงานที่ไม่มีคุณภาพเป็นอีกอุปสรรคหนึ่งของแขวงสะหวันนะเขตในการสร้างงานสร้างอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นแรงงานไม่มีความรู้และวิชาชีพที่แน่นอนทางภาครัฐควรมีแนวทางการเพิ่มศักยภาพแรงงานเพื่อทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น จากการสัมภาษณ์ พบว่า

“ภาครัฐบาลควรสร้างหรืออนุมัติให้นายทุนสร้างโรงเรียนฝึกอบรมวิชาชีพและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในท้องถิ่นให้มีความชำนาญเพื่อรองรับความต้องการแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม”

(ผู้ประกอบการโรงแรมหมู่บ้านอุดมวิลัย, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า

“รัฐบาลควรมีการเพิ่มหลักสูตรในสายอาชีวศึกษา เพื่อสร้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรมให้ครอบคลุมหลายสาขาหรือควรกำหนดให้แต่ละบริษัทก่อนรับเข้าทำงานต้องมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการทำงานและควรกำหนดเงินเดือนขั้นต่ำให้สูงขึ้นเพื่อทำให้แรงงานที่ไปทำงานไกลบ้านให้กลับมาหางานทำที่บ้าน”

(รองผู้ใหญ่บ้านอุดมวิลัย, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2559)

การสัมภาษณ์ พบว่า

“รัฐบาลควรมีการเก็บข้อมูลของกรรมกร/แรงงานให้ละเอียดและดูแลทางด้านสวัสดิการ ปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของแรงงานในโรงงานให้มากขึ้น รวมทั้งการฝึกอบรมทักษะทางวิชาชีพ”

(แม่ค้า/พ่อค้าบ้านหนองผือ, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2559)

ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มศักยภาพ- ภาครัฐควรกำหนดนโยบายและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้แก่แรงงานในพื้นที่เป็นอันดับแรก

- ภาครัฐบาลควรสร้างหรืออนุมัติให้นายทุนสร้างโรงเรียนฝึกอบรมวิชาชีพและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในท้องถิ่นให้มีความชำนาญเพื่อรองรับความต้องการแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม

- รัฐบาลควรมีการเพิ่มหลักสูตรในสายอาชีวศึกษา เพื่อสร้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรมให้ครอบคลุมหลายสาขาหรือควรกำหนดให้แต่ละบริษัทก่อนรับเข้าทำงานต้องมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการทำงานและควรกำหนดเงินเดือนขั้นต่ำให้สูงขึ้นเพื่อทำให้แรงงานที่ไปทำงานไกลบ้านให้กลับมาหางานทำที่บ้าน

สรุปผลการศึกษา

1. ผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผลกระทบต่อการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประชาชนมีการสูญเสียการถือครองที่ดินของตนเองที่มีการเวนคืนจากรัฐบาลแต่ภาครัฐก็ได้มีการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งนับตั้งแต่เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนถูกพัฒนาพื้นที่จนถึงปัจจุบันทำให้หมู่บ้านที่อยู่ล้อมรอบเขตเศรษฐกิจพิเศษได้รับการพัฒนาไปด้วย ที่ดินว่างเปล่าในหมู่บ้านก็กลายเป็นพื้นที่ที่มีราคาเป็นที่สนใจของใครหลายคนที่ต้องการเข้ามาซื้อเพื่อทำธุรกิจหรือซื้อเก็บไว้ส่งผลให้ราคาขายที่ดินสูงขึ้น ในส่วนของผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนพบว่า การขยายตัวของเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ส่งผลทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนโดยรอบเขตเศรษฐกิจพิเศษมีการขยายตัวไปพร้อมๆ กัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่นักลงทุนหรือผู้ประกอบการและพ่อค้า/แม่ค้าทั้งหลายเข้ามาเปิดกิจการและทำการค้าขาย ไม่ว่าจะเป็น โรงแรม เกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร ร้านขายของชำ

ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจได้นำมาซึ่งความเจริญทางวัตถุทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตมีการเปลี่ยนไปจากเดิมนั้นก็คือ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่นมีการประสมประสานกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นอื่น

ผลกระทบทางด้านสังคม พบว่า ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนหรือความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ซึ่งเกือว่าทุกครอบครัวต่างก็ดิ้นรนเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัวทำให้คนในครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาที่จะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา

2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคด้านการจ้างงานซึ่งส่วนมากจะเป็นแรงงานที่มาจากภาคเกษตรกรรม ที่แรงงานส่วนมากจะเป็นแรงงานที่มีวุฒิการศึกษาต่ำและไม่มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงงานหรือความชำนาญงานไม่มี

ปัญหาการคุ้มครองพลเมืองแต่ละหมู่บ้านก็มีสภาพไม่ต่างกัน ก็คือการเพิ่มขึ้นของประชากรในแต่ละหมู่บ้านส่วนมากจะเป็นคนที่มาจากท้องถิ่นอื่น ทำให้การเก็บข้อมูลของคนที่เข้า-ออกในหมู่บ้านไม่สามารถดูแลได้ทั้งหมด ส่วนใหญ่ก็จะเป็นแรงงานที่มาจากต่างแขวงและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งเป็นแรงงานที่ทำงานชั่วคราวและก็ย้ายไปทำที่อื่น

3. ข้อเสนอแนะของประชาชนแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว ต่อการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษ

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการปฏิบัตินโยบายต่อประชาชนควรมีแนวทางอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงด้วยการกำหนดราคาที่ดินที่จ่ายชดเชยให้อยู่ในราคากลางๆ ที่ไม่ต่ำกว่าราคาขายที่ดินในตลาดมากนักและควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนครอบคลุมและใช้หลากหลายวิธี

ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มศักยภาพแรงงาน ซึ่งภาครัฐบาลควรสร้างหรืออนุมัติให้ทุนสร้างโรงเรียนฝึกอบรมวิชาชีพและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในท้องถิ่นและควรมีการเพิ่มหลักสูตรในสายอาชีวศึกษา เพื่อสร้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรมให้ครอบคลุมหลายสาขาหรือควรกำหนดให้แต่ละบริษัทก่อนรับเข้าทำงานต้องมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการทำงานและควรกำหนดเงินเดือนขั้นต่ำให้สูงขึ้นเพื่อให้แรงงานที่ไปทำงานไกลบ้านให้กลับมาหางานทำที่บ้าน

อภิปรายผล

จากผลกระทบการนำรูปแบบการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว

1. ผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว

ผลกระทบต่อการใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประชาชนมีการสูญเสียการถือครองที่ดินของตนเองที่มีการเวนคืนจากรัฐบาล และไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินของเขตเศรษฐกิจพิเศษได้อีก เพราะว่าที่ดินที่ถูกเวนคืนนั้นรวมทั้งที่ดินของประชาชนแต่ไม่ใช่ทั้งหมดในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีเพียงบางครอบครัวเท่านั้นและยังมีที่ดินที่เป็นป่าสงวน ถึงแม้ว่าประชาชนได้เคยเข้าไปใช้ที่ดินในเขตป่าสงวนเพื่อทำไร่ทำสวนมาตั้งแต่ปู่ย่าตายายก็ตามแต่ส่วนมากก็ไม่มีโฉนดที่ดิน พอมีการเวนคืนที่ดินทำให้การเข้าไปใช้ที่ดินเหมือนแต่ก่อนไม่สามารถทำได้ เพราะได้ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมไปแล้วและยังอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจที่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลเพื่อดูแลควบคุมและจัดสรรพื้นที่ทั้งหมด เมื่อรัฐบาลได้เวนคืนที่ดินจากประชาชนไปแล้ว รัฐบาลได้ทำการจ่ายเงินชดเชยให้แก่เจ้าของที่ดินที่ได้รับผลกระทบซึ่งหน่วยงานรัฐจะจ่ายให้ตามขนาดเนื้อที่ของแต่ละคนในราคาที่รัฐบาลกำหนด นอกจากนี้ยังส่งผลให้ที่ดินที่อยู่ในหมู่บ้านกลับเป็นที่ต้องการของบุคคลภายนอกที่ต้องการซื้อเพื่อสร้างอาคารต่างๆ ในส่วนของผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนพบว่า การขยายตัวของเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ส่งผลทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนโดยรอบเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีการขยายตัวไปพร้อมๆ กัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่นักลงทุนหรือผู้ประกอบการและพ่อค้า/แม่ค้าทั้งหลายเข้ามาเปิดกิจการและทำการค้าขาย เพราะว่ามีผู้คนที่จะเข้ามาในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นทำให้การซื้อ-ขายในชุมชนคล่องตัวและมีผู้ประกอบการมากขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในจุดมุ่งหมายที่ 4 ก็คือ การแก้ไขความยากจนของประชาชน ด้วยการค้นหาแหล่งทุนต่างๆ และนโยบายส่งเสริมเป็นพิเศษ สร้างโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจระหว่างศูนย์กลางกับท้องถิ่น ประเทศใกล้เคียงและสากล พร้อมทั้งก็ต้องเพิ่มตาข่ายไฟฟ้า เครือข่ายโทรคมนาคม การสื่อสาร น้ำประปา และอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน

ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่นำเอาความเจริญทางวัตถุทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตมีการเปลี่ยนไปจากเดิมนั่นก็คือ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่นมีการประสมประสานกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นอื่น เพราะมีผู้คนแวะเวียนเข้า-ออกในหมู่บ้าน

อย่างมากมาย มีทั้งนักธุรกิจคนต่างประเทศและคนลาว รวมทั้งแรงงาน/กรรมกรที่มาจากต่างถิ่นและต่างชาติเข้ามาอาศัยและมาทำงาน พวกเขาได้นำขนบธรรมเนียมที่พวกเขาเคยชินติดตัวมาด้วย จึงเกิดการผสมกลมเกลียวระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมของต่างถิ่นอย่างแยกแยะไม่ออก และความศิวิไลซ์ทางสังคมก็เป็นเหตุทำให้วัฒนธรรมบางสิ่งบางอย่างเปลี่ยนแปลงไปโดยที่เราได้รู้สึกตัว ดัง**ทฤษฎีหมู่บ้านโลก** ที่ว่า ผลของการปฏิวัติทางด้านเทคโนโลยีต่างๆที่กล่าวมาทำให้เกิดการปฏิวัติด้านความสัมพันธ์ของประชากรบนโลก พื้นที่ที่เคยปลอดภัยจากการติดต่อจากภายนอก เช่น หมู่บ้านไม่สามารถหนีพ้นการเข้ามาของเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเดินทางที่นำผู้คนเข้าและออกจากหมู่บ้านได้ง่ายและถี่ขึ้น ล้วนนำไปสู่การปฏิวัติวัฒนธรรมที่หล่อหลอมแบบแผนการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมของประชากรโลกร่วมกัน เอกลักษณะเฉพาะของกลุ่มหรือชุมชนถูกทำลายจากวัฒนธรรมที่เกิดใหม่ในยุคนี้ ซึ่งในบางครั้งมีการยอมรับวัฒนธรรมใหม่และกลมกลืนไปกับมันไม่ยากนัก แต่ในบางกรณีวัฒนธรรมดั้งเดิมมีความแข็งแกร่งมากและการเข้ามาของวัฒนธรรมกลายเป็นการคุกคามวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม

ผลกระทบทางด้านสังคม เมื่อสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจากเกษตรกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนหรือความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย เพราะทำให้รูปแบบการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวเกษตรกรรมค่อย ๆ จางหายไปและถูกแทนที่ด้วยรูปแบบของสังคมเมืองที่ต่างคนต่างต้องดิ้นรนทำมาหากินทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาให้กันและการไปมาหาสู่กันระหว่างญาติพี่น้องไม่บ่อยเหมือนเมื่อก่อนจนบางครั้งก็ห่างเหินกันออกไป ดังผลการศึกษาของวีระศักดิ์ ญาวีระ (2548) ที่ศึกษาผลกระทบของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อเมืองแม่สาย แขวงเชียงราย พบว่า ผลกระทบด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษมีผลกระทบต่อเมืองแม่สายในระดับมาก โดยเห็นว่าการมีแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก อาจก่อให้เกิดปัญหาเสพติด อาชญากรรม โรคเอดส์ และการกดขี่แรงงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยในเมืองแม่สาย

2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคด้านการจ้างงานซึ่งส่วนมากจะเป็นแรงงานที่มาจากภาคเกษตรกรรม ที่แรงงานส่วนมากจะเป็นแรงงานที่มีวุฒิการศึกษาต่ำและไม่มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงงานหรือความชำนาญงานไม่มี เพราะชาวไร่ชาวนาส่วนมากเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือถึงระดับสูงและไม่ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรม ยังเป็นแรงงาน/กรรมกรที่ว่างเว้นจากการทำนาจึงได้เข้าทำงานในภาคอุตสาหกรรมทำให้แรงงาน/กรรมกรบางคนถูกปฏิเสธจากนายจ้างหรือถ้ารับเข้าทำงานก็จะได้ค่าจ้างน้อยส่งผลให้แรงงาน/กรรมกรทำงานได้ไม่นานก็ลาออกไปแต่รัฐบาลได้พยายามออกข้อบังคับให้โรงงานต่างๆ ต้องให้สิทธิในการรับคนในพื้นที่เป็นอันดับแรกเพื่อสร้างงานและพัฒนาฝีมือแรงงาน ดัง**แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว** ในจุดมุ่งหมายที่ 2 ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการดำเนินงานด้านการศึกษาให้มีคุณภาพสูง ลงทุนในการศึกษาและสาธารณสุขตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ สร้างแรงงานและนักวิชาการที่ชำนาญงาน สร้างนักธุรกิจ

นักบริหารที่เหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจตามกลไกตลาดและเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจสากล ปรับปรุงระบบแรงงานให้เหมาะสม และรับประกันการผันเปลี่ยนแรงงานเกษตรกรรมไปเป็นแรงงานอุตสาหกรรมและการบริการให้มากขึ้น

ปัญหาการคุ้มครองพลเมืองแต่ละหมู่บ้านก็มีสภาพไม่ต่างกัน ก็คือการเพิ่มขึ้นของประชากรในแต่ละหมู่บ้านส่วนมากจะเป็นคนที่มาจากท้องถิ่นอื่น ทำให้การเก็บข้อมูลของคนที่ไม่เข้า-ออกในหมู่บ้านไม่สามารถดูแลได้ทั้งหมด ส่วนใหญ่ก็จะเป็นแรงงานที่มาจากต่างแขวงและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพราะเป็นแรงงานที่ทำงานชั่วคราวและก็ย้ายไปทำที่อื่น นอกจากนี้ยังมีนักธุรกิจจำนวนมากเข้ามาเพื่อติดต่อธุรกิจ เป็นปัญหาและอุปสรรคให้อำนาจการปกครองท้องถิ่นต้องได้ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลพื้นที่ของตนเองมากขึ้น (โปรดพิจารณาเพิ่มเติม เข้มเพชร ศรีสมพาน และอภิศักดิ์ อธิระวิสิษฐ์, 2558)

3. ข้อเสนอแนะของประชาชนแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว ต่อการนำรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจพิเศษ

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการปฏิบัตินโยบายต่อประชาชนควรมีแนวทางอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงด้วยการกำหนดราคาที่ดินที่จ่ายชดเชยให้อยู่ในราคากลางๆ ที่ไม่ต่ำกว่าราคาขายที่ดินในตลาดมากนักและควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้อย่างละเอียดและใช้หลากหลายวิธี เพราะว่าการประเมินราคาที่ดินจะคิดในอัตราที่ถูกกว่าราคาตลาด ส่วนการจ่ายเงินชดเชยก็จะจ่ายเป็นงวดและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทำเพียงระยะเริ่มการบุกเบิกพื้นที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเท่านั้น

ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มศักยภาพแรงงาน ซึ่งภาครัฐบาลควรสร้างหรืออนุมัติให้นายทุนสร้างโรงเรียนฝึกอบรมวิชาชีพและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในท้องถิ่นและควรมีการเพิ่มหลักสูตรในสายอาชีวศึกษาเพื่อสร้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรมให้ครอบคลุมหลายสาขาหรือควรกำหนดให้แต่ละบริษัทก่อนรับเข้าทำงานต้องมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการทำงานและควรกำหนดเงินเดือนขั้นต่ำให้สูงขึ้นเพื่อให้แรงงานที่ไปทำงานไกลบ้านให้กลับมาหางานทำที่บ้าน เพราะในแขวงสะหวันนะเขตและแขวงใกล้เคียงยังไม่มีโรงเรียนที่สอนวิชาชีพช่างกล ในระดับมหาวิทยาลัยก็มีสาขาวิชาที่ยังไม่มีความหลากหลายและหน่วยงานภาครัฐก็ยังไม่ให้การดูแลเรื่องสวัสดิการสังคมของแรงงานมากนัก การปกป้องสิทธิผลประโยชน์แรงงานยังทำไม่ดีพอ

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นาย สมพงศ์ ดวงพระจันทร์

นาง สายสะหมอน

นาง ดวงใจ บุญสะหวัด

นาง สีสะหวัน เทพสีเมือง

นาย พร

นาย สร

ตำแหน่งงาน

ผู้ใหญ่บ้านบ้านหนองเต็น

รองผู้ใหญ่บ้านหนองเต็น

ผู้ประกอบการโรงแรม

ผู้ประกอบการร้านอาหารตามสั่ง

ชาวไร่ชาวนา

กรรมกร

นาย จอมศรี อ่อนประเลิด	ผู้ใหญ่บ้านอุดมวิสัย
นาย สีสะหวาด พมพิพัก	รองผู้ใหญ่บ้านอุดมวิสัย
นาย ชัยสงคราม ชัยพร	ผู้ประกอบการเดินท่ขายรถ
นาง ดวงผาสุข	ผู้ประกอบการโรงแรม
นาง ใจแก้ว	แม่ค้า/พ่อค้า
นาย อุทิศ พงสะหวัด	ผู้ใหญ่บ้านหนองผือ
นาย สีทน	รองผู้ใหญ่บ้านหนองผือ
นาย แกะ	ชาวนา
นาย แอใหญ่	กรรมกร/แรงงาน
นาง พาววัน	แม่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมโฆษณาอบรมศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี พ.ศ. 2556-2560*. เวียงจันทน์: สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
- เข็มเพชร ศรีสมพาน และอภิศักดิ์ ธีระวิสิษฐ์. (2558). กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของกรมมาตรฐาน และมาตรฐานวิทยา สปป.ลาว. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 8(2), 12 – 22.
- พีระพงษ์ ละอ้าคา. (2557). ประกาศข่าวสาร สารแนรู้ สำนักบริการวิชาการ 21 พฤศจิกายน 2557. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2559, จาก http://www.uniquetmsu.msu.ac.th/index.php?option=NewsList&id_type=3&id_view=175&to=Back&
- วิภาวี เอี่ยมวรเมธ. (ม,ป,ป). *ทฤษฎีโลกาภิวัตน์*. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://www.academia.edu/20548414/>
- วีระศักดิ์ ญาวิระ. (2548). *ผลกระทบของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อเมืองแม่สาย แขวงเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- อรรถศาสตร์ ศรีชัย. (2556). *ทฤษฎีความทันสมัยและแนวคิดหลังสมัยใหม่*. สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2559 จาก http://atthasart.blogspot.com/2013/09/blog-post_2536.html
- สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2543). *ระเบียบการว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะใน สปป.ลาว*. ฉบับเลขที่ 443/นย ประกาศวันที่ 26 ตุลาคม 2543.
- สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2554). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะใน สปป.ลาว แต่ 2554 ถึง 2563*. (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) นครหลวงเวียงจันทน์ ตุลาคม 2554.

- สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2558). *รายงานแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโน พ.ศ. 2557 - 2558*. คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อคุ้มครองเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะ.
- สุขสมร แสงจันทร์. (2556). *การพัฒนาชายแดน การอพยพโยกย้ายและการปรับตัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษ: กรณีศึกษาหมู่บ้านกว๊าน เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนอย่งยั่งยืน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฤทธิ อินทรารุ. (2555). คอลัมน์ IT and Cyber คลื่นลูกที่สาม VS สยามาภิวัตน์ (The 3rd Wave VS Siamization). สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2559, จาก http://rittee1834.blogspot.com/2012/09/vs-3rd-wave-vs-siamization_16.html
- _____. (2558). ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในลาว สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะพานนะเขต. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.thaisavannakhet.com/savannakhet/th/knowledge/Specail%20Economic%20Zone%20-%20For%20web.pdf>

Translated Thai References

- Iemworamate, W. (n. d) *Globalization Theory*. Retrieved on February 16, 2016 from <http://www.academia.edu/20548414>. (In Thai)
- Intravudh, R. (2012). *IT and Cyber: The 3rd Wave VS Siamization*. Retrieved on February 16, 2016 from http://rittee1834.blogspot.com/2012/09/vs-3rd-wave-vs-siamization_16.html. (In Thai)
- La-amka. (2014). *Announce, Information, Knowledge from Academic Service Bureau on November 21, 2014*. Retrieved on April 20, from http://www.uniquetmsu.msu.ac.th/index.php?option=NewsList&id_type=3&id_view=175&to=Back&. (In Thai)
- Office of the Prime Minister. (2000). *Strategic Plan for Special Economic Zones and Special Economic Zones in Lao PDR from 2011 to 2020*. (3rd revision). Vientiane: Lao PDR. (In Lao)
- _____. (2000). *The Regulation of Special Economic Zones and Special Economic Zones in Lao PDR*. No. 443/noyo. Announce date on October 26, 2000. (In Lao)
- _____. (2015). *The National Commission for the Protection of Special Economic Zones and Special Economic Zones*. Report on the development plan for Savannakhet – Sheno Special Economic Zone from 2015 to 2016. Lao PDR. (In Lao)
- Public Relations and Train Department, Lao People's Revolutionary Party Center, (2011). *The National Economic and Social Development Plan Lao PDR (2013-2017)*. Lao PDR. (In Lao)

- Sangjun, S. (2013). *Border development, migration and adaptation in the Special Economic Zones* Case study: *Ban Kwan Muang Thon PhuangBorKaew, Lao PDR*, Master degree Thesis of Arts in Sustainable Development, Chiang Mai University. (In Thai)
- Srichai, A. (2013). *Modernization and Postmodern Concept*. Retrieved on April 21, 2016 from http://atthasart.blogspot.com/2013/09/blog-post_2536.html. (In Thai)
- Srisomphan, K. & Dhiravisit, A. (2015). Construction Participatory Process in Strategic Planning of Department of Standards and Metrology, Lao PDR. *Local Administration Journal*, 8(2), 12 – 22. (In Thai)
- Yaweera, W. (2005). *The Effect of Special Economic Zone Policy on Mae Sai, Chiang Rai*. Thesis for Master degree of Public Administration in Public Administration, Mae Fah Luang University. (In Thai)
- _____. (2015). *Thai Business Information Center in Laos at Consulate-General in Savannakhet*. Retrieved on May, 29 2016, from <http://www.thaisavannakhet.com/savannakhet/th/knowledge/Specail%20Economic%20Zone%20-%20For%20web.pdf>. (In Thai)